

Dagens namn

HÅKAN HAGWALL:

Ingemund Bengtsson

Man kan inte komma högre i rangrullan än Ingemund Bengtsson gjort. Att vara talman är att inneha rikets högsta icke ärvda ämbete. Men ändå finns det ett annat som Bengtsson skulle velat ha: utrikesministerns.

Det skulle han ha haft också, om Palme fått komma tillbaka. Men det fick han inte för väljarna. Och inte är det precis på väljarnas mandat Ingemund Bengtsson har talmansposten heller. Men väl på någon borgerlig avfallings. Hur det gick till när Bengtsson blev talman är så sorgglustigt och välkänt att man bara inte orkar upprepa det.

Bengtssons politiska karriär har som sagt länge haft som mål Arvfurstens palats. Man skall inte utesluta att han till slut kommer dit. Han har redan varit mån att understryka att han ingalunda betraktar talmansposten som krönet på karriären.

Bengtsson är en Rörelsens långvägare. Han började som cykelarbetare i Varberg genast efter folkskolan. Men idog som han är satte han igång med kvällsstudier och folkhögskola.

Han blev arbetsförmedlare.

Han blev lokal partipamp.

Och så kom han, 32 år gammal, till riksdagen.

Det fortsatte att gå fort. Han plockades snart nog in i den krets som under namn av "sakkunniga" i departementen utbildas till statsråd.

1965 blev han ledare för socialdemokraternas riksdagsgrupp. På den tiden socialdemokraterna förfogade över regeringsmakten, till synes för gott, var gruppledarjobbet den sista gesälltjänsten före upphøjelse till mästare, dvs statsråd.

Alla räknade med att Bengtsson snart nog skulle bli socialminister, det hade legat närmast till mot hans politiska bakgrund.

Men Erlander kunde som bekant vara rätt excentrisk i sina statsrådsutnämningar. Han gjorde Bengtsson till jordbruksminister. Visserligen visste Bengtsson ingenting om jordbruk, meddelade statsministern, men han skulle få fjorton dagar på sig att läsa in ämnet.

Skämtteckningar med Ingemund Bengtsson memorerande "vete, inga strån, korn, långa strån ..." var ett tag mycket populära.

Ändå gick det rätt bra för Bengtsson. Med tiden har ju jordbruksminister alltmer kommit att stå för miljövärdminister, vilket passade honom utmärkt. 1972 blev ett stort år. Bengtsson fick tillfälle att framträda som världsvan president över FN:s miljövärdskonferens i Stockholm. Därvid fick han också användning för sina breda språkkunskaper, som han har skaffat sig framförallt genom ett idogt korrespondenspluggande.

Bengtsson är en trivsamt typ. Trevlig, rentav putslustig. Hans fru har beskrivit honom som "lite väl hurtfrisk". Men den som å yrkets vägnar suttit av oändliga riksdagsdebatter om skörde-skadeskydd, päronpest, fiskestöd, stormskador, mul- och klövsjuka etc har åtskilliga gånger undrat över hur en människa kan bli så annorlunda i riksdagens talarstol.

Allmänheten får sällan eller aldrig höra jordbruksdebatter från riksdagen, särskilt inte sådana som initierats av enkla frågor eller interpellationer från riksdagsmän med partsintressen. Det skall allmänheten vara tacksam för.

1973 gjorde Palme Bengtsson till arbetsmarknadsminister. Han blev ansvarig för "arbetsrättsreformen".

Han körde glatt över ett par partikamrater i § 32-utredningen och anslöt sig till den radikalare linje som drevs från LO:s representant i utredningen. Så fick vi den arbetsrättslagstiftning vi har.

Sedan skulle Bengtsson bli utrikesminister. Men väljarna kom emellan. Så det blev att bli oppositionsriksdagsman, en roll han inte var så lämpad för, i vart fall inte så som Palme och Sten Andersson lade upp oppositionspolitiken. Högljudd har han aldrig varit, och han har ibland visat tendenser till saklighet.

Så man hörde inte så mycket av Bengtsson, förrän det alltså skulle utses talman. Där sitter han nu som ett levande bevis på osäkerheten i den politiska majoritet som bär upp trepartiregeringen, en majoritet som inte ens var en majoritet när det gällde att välja talman.

Bengtsson själv hade inte räknat med att bli vald. Han ställde sig till förfogande för partiledningens demonstrationsmanöver. Han meddelade också att han bara kunde komma ifråga som talman, inte som vice. Till denna snorkighet var han dock själv

oskyldig. Den hade Palme dikterat.

Men han blev vald, till häpnad bl a för sig själv.

Och han fick börja lära sig att han inte längre får uppträda som partiman. Det lär ta tid innan han blir klar med det.

Sedan han klarat av att föreslå Fäldin som statsminister, skulle riksdagen rösta om förslaget. Socialdemokraterna ville göra omröstningen till en maktdemonstration och kallade hem sina riksdagsmän i främmande världsdelar för att trycka på nej-knappen. (Rörelsen har ju gott om pengar.) Talman Bengtsson flyttade tjänstvilligt fram riksdagssammanträdet för att de hemkallade socialdemokraterna skulle hinna fram till voteringen.

Det var ju förtänksamt gjort och lovvärt – kan man tycka. Det är ju bra att riksdagsmännen får chansen att trycka på knappar.

Men de som trott på förhandsschemat och gjort sig upptagna på den nya tid Bengtsson satte ut sammanträdet till, vart inte fullt så glada. Dem hade inte Bengtsson frågat. Inte hade han frågat vice talmännen till råds heller.

Han hade kort sagt uppträtt som en riktig socialdemokrat.

Det är han ju också, strängt taget.